

BÖLGESEL REKABETTEN YAPICI İŞ BİRLİĞİNE: TÜRKİYE-MISIR İLİŞKİLERİ

BÖLGESEL REKABETTEN YAPICI İŞ BİRLİĞİNE: TÜRKİYE-MISIR İLİŞKİLERİ

- Ekonomik büyüklük olarak Afrika'da ilk üçe giren Mısır, dünya genelinde de 43. sırada yer almaktadır.
- Mısır ekonomisinde tarım mühim bir yere sahip olmakla birlikte doğal gaz ve petrol üretimi ile petrol işleme dahil sanayi sektörü de ülkenin önemli ihracat girdisini oluşturmaktadır.
- Turizm sektörü ve Süveyş Kanalı, Mısır'ın döviz kazandıran en kayda değer potansiyelleri arasında yer almaktadır.
- Kişi başına düşen milli gelirden çok alt sıralarda bulunan Mısır'da, devalüasyon ve yüksek enflasyon halkın hayat standartlarını iyiden iyiye düşürmüş durumdadır.
- Türkiye-Mısır ekonomik ilişkileri özellikle 2000'lerin başından itibaren kademeli şekilde gelişmiştir.
- Mısır'da 2013'te yaşanan askeri darbe, diplomatik temasların neredeyse kesilmesine yol açarken, ticari temasların sürdürülebilirliği bir şekilde sağlanmış, Türk yatırımcıların yeni iş birlikleri kurmaları ise zorlaşmıştır.
- Küresel ve bölgesel jeopolitik konjonktürde yaşanan değişimlerin yanı sıra iki ülkenin karşı karşıya kaldığı ekonomik zorluklar; zamanla daha pragmatik, rasyonel ve ortak çıkarları gözetir şekilde davranmalarını mümkün kılmıştır.
- Türk üreticileri için Mısır hem düşük maliyetli üretim imkânı hem de çok sayıda ülkeye ihracatta sağladığı gümrük muafiyeti nedeniyle cazibe merkezi olmuştur.
- İkili ticareti ve ekonomik iş birliğini geliştirmeye yönelik stratejik bir değişimi yansıtan Mısır'daki Türk yatırımları da hız kesmeden devam etmiştir.
- Mısır, hızla artan nüfusu ve tüketici pazarı, avantajlı coğrafi konumu ve büyüyen ekonomisiyle Türkiye için büyük fırsatlar sunmaktadır.
- Karşılıklı ticaret hacminin 15 milyar dolar seviyesine çıkartılması hedeflenmektedir.
- Diplomatik münasebetlerimizin yüzüncü yıl dönümüne tekabül eden 2025'te siyasi, ticari ve kültürel iş birliğini geliştirmek için uygun zemin mevcuttur.
- Bununla birlikte Mısır'ın; ekonomisindeki kronik ve güncel sorunların, normalleşen ilişkilere rağmen özünde Türkiye ile stratejik rekabet halinde olmasının ve bölgesinde muhatap olduğu jeopolitik meydan okumaların yaratacağı olası risklerin, bu ülkedeki yatırımlarımız bağlamında hesaba katılmasında fayda vardır.

BÖLGESEL REKABETTEN YAPICI İŞ BİRLİĞİNE: TÜRKİYE-MISIR İLİŞKİLERİ

Antik Mısır'dan Geriye Kalan Miras

Mısır, Afrika ile Avrasya ve Akdeniz ile Hint Okyanusu arasındaki stratejik konumu nedeniyle tarih boyunca önemli bir ticaret merkezi olmuş; Afrika'daki ekonominin, tarımın ve kültürel etkileşimin kalbi diyebileceğimiz Nil Nehri sayesinde de kadim medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bilhassa Asya-Pasifik ve Avrupa için kritik ehemmiyetteki jeopolitik konumunun ve dünya ticaretinin kilit arterlerinden biri olan Süveyş Kanalı'nı kontrol etmesinin yanı sıra, 117 milyonluk nüfusu ve ekonomik büyüklüğü sebebiyle en mühim Arap, İslam ve Afrika devletlerinden biri olagelmıştır.

Ekonomik büyüklükte Afrika'da ilk üçe giren, dünya geleninde de 43. sırada yer alan Mısır, 2000 yılından bu yana yürütülen yapısal reformlar sayesinde pazar odaklı bir ekonomiye dönüşmüş ve daha fazla yabancı yatırım çeker hale gelmiştir. 2024 yılında yaklaşık 40,8 milyar dolarlık ihracat ve 77,2 milyar dolarlık ithalat gerçekleştiren Mısır'ın başlıca ticaret ortakları Suudi Arabistan, Çin, ABD, İtalya, Almanya ve Körfez ülkeleridir.

Mısır'ın GSYİH'sı içinde tarım mühim bir yere sahip olmakla birlikte doğal gaz ve petrol üretimi ile petrol işleme dahil endüstri sektörü de ülkenin önemli ihracat girdisini oluşturmaktadır. Önde gelen sanayi dalları metalürji, gıda işleme, tekstil ve kimya; en hayati alt sektörler ise petrol arıtma, çimento, çelik, kimyasallar ve ilaçtır. Toplam iş gücünün %32'sinin istihdam edildiği endüstri sektörünün milli

gelirdeki payı %18,5 düzeyindedir. Yabancı sermayenin yoğunlaştığı petrol ve doğal gaz sektörü GSYİH'nın %9'unu ve ihracatın %40'ını oluşturmaktadır. Büyük bölümü Süveyş Kanalı, Nil Deltası ve Batı Çölü'nde yapılan petrol üretimi ve ihracatı Mısır ekonomisinin temel taşı oluşturmaktadır. Ham petrol rezervi tahminen 4,4 milyar varil olmakla birlikte, bu potansiyel ve üretim giderek azalmaktadır. Öte yandan, Mısır 2,2 trilyon metreküplük kanıtlanmış doğal gaz rezervleri ile bu alanda dünyanın 17. büyük ülkesi konumundadır. Nil Nehri çevresindeki verimli araziler ve Mısır'ın dört mevsim tarıma uygun iklimi sayesinde ziraat te ülkede büyük bir sektördür. Toplam iş gücünün %30'u, milli gelirden yaklaşık %11 pay sahibi olan bu sektörde istihdam edilmektedir. Bununla birlikte Mısır, kalabalık nüfusu ve yüksek nüfus artış hızı nedeniyle dünyadaki en önemli tarım ürünleri ithalatçısı ülkelerden biridir. Mısır'ın temel ihracat kalemleri mineral yakıtlar, ham pamuk, altın, ham petrol, azotlu gübreler ve narenciye; ithalat kalemleri ise mineral yakıtlar, yağlar, tahıllar, makineler, elektrikli-elektronik aletler, ilaç ve rafine petroldür. Ülkenin GSYİH'sının yarısından fazlası, hizmetler ve turizm sektörü ile Süveyş Kanalı'ndan elde edilen gelirlerden müteşekkildir. Mısır'da kilit bir hizmet olarak işgücüne ciddi katkısı bulunan turizm sektörü, hayati bir döviz kaynağıdır. Benzer şekilde Süveyş Kanalı da Mısır'a önemli ölçüde döviz kazandırmaktadır.

Tüm doğal ve tarihi zenginliğine rağmen Mısır, kronik hale gelmiş dış ticaret açığı sorunuyla karşı karşıyadır. Mısır ekonomisi; mustarip olduğu yapısal sorunlara ilaveten Rusya-Ukrayna savaşının jeopolitik etkileri ve başta İsrail-Filistin sorunu olmak üzere yaşanan bölgesel gerginlikler nedeniyle ciddi biçimde zorlamakta olup, resmi rezervlerinde ve döviz varlıklarında keskin bir düşüş ile dış borcunda kayda değer artış söz konusudur. Dolayısıyla, dünya buğday tedarikinin en önemli iki ülkesi olan Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş ve Sina Yarımadası'na komşu Gazze'deki İsrail katliamı; önde gelen buğday ithalatçısı ve GSYİH'sında turizmin büyük yer kapladığı bir ülke olarak Mısır'ı da derinden etkilemiştir. Kişi başına düşen milli gelirden çok alt sıralarda bulunan Mısır'da, devalüasyon ve yüksek enflasyon halkın hayat standartlarını iyiden iyiye düşürmüştür.

Türkiye-Mısır İlişkilerinin Yakın Tarih Boyutu

16. ve 19. asır arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun hakimiyeti altında bulunan Mısır ile Türkiye Cumhuriyeti arasında, ilk başlarda yakınlık kurulamamış olmakla birlikte İtalya'nın Doğu Akdeniz'de izlediği yayılcı siyaset iki ülkeyi bir süre de olsa birbirine yaklaştırmıştır. Ancak II. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'nin Batı Bloku'nda yer almasına ve İsrail'i resmen tanımasına karşılık, Mısır'ın sosyalist temelli bir ekonomik düzen tesis edip, Doğu Bloku'na yakın durarak, Bağlantısızlar Hareketinin kurucuları arasında yer alması

temasların ivme kaybetmesine neden olmuştur. Mesafeli siyasi münasebetlere rağmen 1950'lerin ikinci yarısından itibaren ticari ilişkilerde sağlanan nispi gelişme ise Kahire Yönetimi'nin Arap milliyetçiliği götürmesi ve üzerindeki Sovyet etkisi sebebiyle sınırlı düzeyde kalmıştır.

Soğuk Savaşın 1960'lı yıllarda yumuşama evresine girmesi, Orta Doğu'ya açılım politikası izlemeye başlayan Türkiye'nin Filistin meselesinde Arap ülkelere destek vermesi, Mısır'ın da 1970'den itibaren Batı ile yakın ilişkiler geliştirmesi ve görece liberal politikalar uygulaması, Türkiye ile Mısır arasındaki siyasi ve ticari temasları hareketlendirmiştir. 1980 sonrası neo-liberal dönüşüm yaşayan Türkiye'nin ihracata dayalı kalkınma modelini benimsemesi de iki ülke arasındaki ticaret hacminin kayda değer oranda artmasına hizmet etmiştir.

Soğuk Savaşın 1990'larda sona ermesiyle Mısır'ın siyasi ve ekonomik eğiliminin Doğu Bloku ülkelerinden Batı yanlısı ülkelere yönelmesi ve Orta Doğu barış sürecinde yaşanan gelişmeler sayesinde Türkiye-Mısır münasebetleri daha fazla ilerleme kaydetmiş ayrıca ticari ve askeri ilişkileri geliştirmek için çeşitli girişimlerde bulunularak Türkiye'nin Mısır'a yönelik ihracatının sürekli artış göstermesi sağlanmıştır. İlişkiler bilhassa 2000'lerin başından itibaren kademeli şekilde gelişmiş olup, karşılıklı ticaret hacmini arttıran serbest ticaret anlaşması, ortak bir ticaret odası kurulmasına dair anlaşma ve münasebetlerin stratejik bir temele oturtulmasını hedefleyen Türk-Mısır

Stratejik Diyaloğu Çerçeve Muhtırası imzalanmıştır. Özellikle 2005'ten itibaren Türkiye kaynaklı tekstil ve hazır giyim yatırımcılarının Mısır'daki faaliyetlerinde ciddi hareketlilik yaşanmıştır.

Arap Baharının Rüzgarıyla Yaşanan Kırılma

Arap Baharı'nın bölgedeki rejimleri temelinden sarsmaya başlaması öncesinde Mısır'daki yönetim muhalifi Müslüman Kardeşler ile bağlantılı Hamas'ın Gazze'deki seçimi kazanması, Hamas ile temaslarını geliştiren Türkiye ile Mısır arasında fikir ayrılığı yaşanmasına yol açmıştır. 2010'da Tunus'ta başlayan ve Mısır'ı da etkileyerek iktidar değişikliğine yol açan siyasi hareketlenmeler ise ilişkilerdeki asıl kırılma noktasını oluşturmuştur. Müslüman Kardeşler'in Kahire'de iktidara gelmesi münasebetleri yeniden rayına oturttuysa da 2013'te yaşanan askeri darbe, diplomatik temasların neredeyse kesilmesine yol açarken, ekonomik ve askeri münasebetler de durumdan olumsuz etkilenmiştir.

Yeni yönetimin; Türkiye'nin Müslüman Kardeşler lehine olan tutumundan ve Libya konusundaki politikalarından rahatsızlık duymasının yanı sıra Doğu Akdeniz'deki doğal gaz yatakları hususunda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ile Türkiye'nin çıkarları aleyhine anlaşma yapması ikili ilişkileri iyiden iyiye germiştir. Bu duruma, o dönemde Ankara'nın Doğu Akdeniz'deki diğer kıyıdaş devletlerden GKRY, Yunanistan ve İsrail ile yaşadığı sıkıntılar da olumsuz etki etmiştir. Mısır, GKRY ve İsrail ile birlikte hareket ederek Türkiye'nin manevra alanını kısıtlamayı öncelenmiştir. Kahire merkezli

EastMed forumuna dahil edilmeyen Türkiye ise Mısır, İsrail, Yunanistan ve GKRY tarafından dışlandığı hidrokarbon girişimlerine karşı Libya ve KKTC ile deniz yetki alanları anlaşması imzalarken, Mısır da Yunanistan ile benzer bir mutabakat sağlama yoluna gitmiştir. Neticede, Doğu Akdeniz'in mevcut vasatından istifade edilmesi zorlaştığı gibi rezervlerin paylaşımına dair anlaşmazlıklar da daha ileri boyutlara taşınmıştır.

Söz konusu dönemde Mısır; çok kutupluluğun da etkisiyle Almanya, İtalya, Yunanistan ve GKRY gibi AB üyeleri ile stratejik bağlantılarını derinleştirip, ABD ile hassaten güvenlik alanındaki ilişkilerini onarmaya çalışırken, Rusya ve Çin ile de yakın münasebet halinde olmaya gayret etmiştir. Afrika Boynuzu ve Libya başta olmak üzere komşu coğrafyasında ise BAE ile politik ayrılıklarını siyasi ve ekonomik gerilime dönüştürmeden sürdürürken, Türkiye'nin Libya'daki nüfuzunu, Doğu Akdeniz ve Afrika Boynuzu'ndaki aktivizmini, Sudan, Etiyopya ve Somali ile yakın münasebetlerini kendi çıkarlarına bir meydan okuma olarak algılamıştır.

Ticari Pragmatizm ve Jeopolitik Sorunların İlişkilere Etkisi

İlişkilerin politik boyutunda yaşanan sıkıntılara rağmen Türkiye ve Mısır ekonomilerinin birbirlerini tamamlayıcı yönleri, ticari ilişkilerin sürdürülebilirliğini sağlamış, karşılıklı ticaret hacminde ciddi bir olumsuzluk görülmemiştir. Deniz ve karayolu taşımacılığına dair iş birliği mutabakatının 2015'te yenilenmemesi bile

dış ticaret hacminde yakalanan ivmede ciddi bir düşüşe neden olmamış, yalnızca Mısır lehine bir değişime yol açmıştır. Diğer taraftan, gerilimli bir siyaset ve diplomasiyle ticari temaslar sürdürülebilir olsa da uzun vadeli istikrar beklentisinde olan Türk yatırımcılar açısından 2013 sonrasında yeni iş birlikleri kurmak veya mevcutları derinleştirmek zorlaşmıştır.

Ancak, küresel ve bölgesel jeopolitik konjonktürde yaşanan değişimlerin yanı sıra iki ülkenin karşı karşıya kaldığı ekonomik zorluklar; zamanla daha pragmatik, rasyonel ve karşılıklı ortak çıkarları gözetir şekilde davranılmasını mümkün kılmıştır. İkili ticari ilişkilerin devamlılığı ve iş çevreleri arasındaki temasların hükümetler arası siyasi görüş ayrılıklarına rağmen kesilmeyişinin yanında, Orta Doğu'da maruz kaldığı jeopolitik izolasyonu aşmak isteyen Türkiye'nin 2020'den itibaren geliştirdiği Suudi Arabistan, BAE ve İsrail ile münasebetleri normalleştirme stratejisinin mühim bir parçası olarak Mısır ile de iş birliği arayışları gündeme gelmiştir.

Mısır da yaşadığı ağır ekonomik sorunların etkisiyle söz konusu anlaşmazlıkların çözümünde ve istikrarın tesisinde Türkiye ile ortak hareket etmek şeklinde radikal bir bakış açısı değişikliğine gitmiştir. Zira Mısır için katkısı tartışmasız olan Libya ve Doğu Akdeniz'deki zenginliklerden daha fazla yararlanabilmenin olmazsa olmaz koşulu Türkiye ile yapıcı iş birliğine gitmekten geçmektedir.

Benzer şekilde Kahire Yönetimi; göç ve ekonomi bağlamında kendisini sarsan Sudan'daki iç savaş, Etiyopya'nın Mısır'ın

su arzı ve güvenliği açısından kritik ehemmiyete sahip olan Nil Nehri üzerine inşa ettiği Büyük Etiyopya Rönesans Barajı ve Somaliland üzerinden Kızıldeniz'i kontrol etme arayışı ile Somali'deki istikrarsızlık gibi krizlere çözüm bulunmasında da Türkiye'nin kayda değer etkisinin olabileceğini idrak etmiştir. Dolayısıyla Mısır'ın bölgesel meydan okumalarla başa çıkma ihtiyacı, Türkiye-Mısır ilişkilerinin stratejik olarak ilerlemesini ve iki ülkenin bölgesel etkilerini artırma potansiyelini ortaya çıkartmıştır.

Bu bağlamda 2022 yılı, Ankara'nın Müslüman Kardeşler liderleri ve medya organları üzerindeki kontrolünü sıkılaştırma hamlelerine ilaveten iki ülke arasındaki ticareti artırma girişimlerine; 2023 senesi, diplomatik temsilin Büyükelçiler düzeyine çıkarılmasına; 2024 ise karşılıklı olarak Cumhurbaşkanı ziyaretlerine sahne olmuştur. Bu vesilelerle ikili ve bölgesel iş birliklerinin yanı sıra bölgesel krizlere yönelik birçok konu ele alınmış olup; enerjiden eğitime, savunmadan çevreye, ticaretten turizme, ulaşımdan sağlığa ve tarımdan sanayiye kadar birçok alanda 17 anlaşma imzalanmıştır. Politik ve diplomatik alandaki yumuşama ekonomik düzlemde de yansıma bulmuş, çok sayıda karşılıklı ticari heyet ziyaretleri gerçekleşmiştir.

2020'den itibaren yaşanan normalleşme, ticari ilişkileri daha da güçlendirmiştir. 2024 sonu itibarıyla Türkiye Mısır'dan, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG), plastik ve plastik ürünleri, mineral yakıtlar ve yağlar, azot ve azottan gübreler, elektrikli makine ve cihaz aksam parçaları, suni tekstil malzemeleri ve inorganik kimyasallar

ağırlıklı olmak üzere toplam 4,4 milyar dolarlık ithalat yaparken; motorlu kara taşıtları, demir-çelik ürünleri, makineler ve elektrikli makineler, petrol türevi yakıtlar ve plastik mamullerinin öne çıktığı 4,1 milyar dolarlık da ihracat gerçekleştirmiştir.

Türkiye'nin 2022'den itibaren LNG ithal etmesi nedeniyle Mısır, karşılıklı ticarete cari fazla vermeye başlamış durumdadır. Mısır kaynaklı LNG, arz imkanının artması halinde Türkiye'nin Mısır'dan yaptığı toplam ithalatta önemli bir kalem olarak yer alabilecek potansiyelindedir.

Türk malları da Mısır'da kalite ve algı açısından kabul gören bir imaja sahip olup, karşılıklı ticarete tekstil, kimya, otomotiv yedek parçası ve metal öne çıkan sektörler olarak dikkat çekmektedir.

Türk Şirketlerinin Üretim Üssü: Mısır

İş gücü ve enerji maliyetlerinin Türkiye'ye göre daha düşük olmasının yanı sıra vergi avantajları, Türk şirketlerini Mısır'da üretim yapmaya sevk etmektedir. Nitelikli Endüstri Bölgeleri'nde üretim yapan firmaların ABD'ye kotasız ve gümrüksüz mal sokma avantajına ilaveten; Arap, Afrika, Avrupa ve Latin Amerika ülkeleriyle de kapsamlı ekonomik entegrasyon anlaşmalarına sahip olan Mısır, Türkiye açısından yalnızca ürünlerini satabileceği bir pazar ve Afrika'ya açılan kapı olmanın ötesinde, mühim bir üretim üssü ve uluslararası pazarlara erişim noktasında köprü pozisyonundadır. Bu nedenle Türk üreticileri için Mısır hem düşük maliyetli üretim imkânı hem de çok sayıda ülkeye ihracatta sağladığı gümrük muafiyeti nedeniyle cazibe merkezi olmuştur.

Normalleşmenin ardından ekonomik ve ticari ilişkiler hız kesmeden devam etmiş, Mısır'ın Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulamasını kolaylaştırması ve karşılıklı havayolu seferlerinin artması da bu süreci olumlu etkilemiştir. Günümüzde gelinen nokta itibarıyla, özellikle tekstil ve konfeksiyonda Mısır'ın toplam ihracatının üçte birini Türk firmaları gerçekleştirmektedir. Mısır'daki yatırımlarımızın büyük ölçüde emek-yoğun sektörler olması ciddi istihdam sağlamaktadır. Tekstil ve hazır giyim başta olmak üzere muhtelif sektörlerde faaliyet gösteren yüzlerce Türk şirketi 70 bini aşkın Mısırlı çalışana istihdam etmektedir.

İkili ticareti ve ekonomik iş birliğini geliştirmeye yönelik stratejik bir değişimi yansıtan Mısır'daki Türk yatırımları da hız kesmeden devam etmiştir. Yaklaşık 3,5 milyar dolara ulaşan Türk yatırımlarının ağırlık merkezini başkent Kahire ile liman kenti İskenderiye çevresinde yoğunlaşan tekstil üretimi oluştururken; otomotiv, bankacılık, cam sanayi, soda külü, inşaat, enerji, işlenmiş yiyecek, lojistik, mağazacılık ve ev aletleri gibi diğer sektörlerde de önemli yatırımlar gerçekleştirilmiş, Türk müteahhitlik firmaları çok sayıda projeye imza atmış, Türk turizm şirketleri de etkin biçimde faaliyet göstermeye devam etmiştir.

Türkiye, Mısır ekonomisine en fazla yatırım katkısı sağlayan ülkelerden biri olurken, Mısır açısından Türkiye ise Avrupa'ya ve Türkistan'a ulaşan bir köprübaşı vazifesi görmekte, bu mantık çerçevesinde her iki ülke de ticaret hacmini 15 milyar dolar seviyesine çıkartmayı hedeflemektedir.

Gelecek Vizyonu

Mısır açısından, diğer bölgesel krizlerin yanı sıra Gazze'deki İsrail saldırılarının Kahire üzerinde yarattığı politik ve ekonomik baskılar, askeri operasyonların Mısır sınırına doğru genişlemesi ve hatta Gazze'deki Filistin nüfusunu Sina'ya itme arzusu, İsrail'in insanlık dışı politikalarına karşı çıkan Türkiye ile aynı çizgide konumlanma mecburiyetini doğurmuştur.

Doğu Akdeniz'de istikrarın sağlanması ve Gazze'ye yardım ulaştırılması bakımından da iki ülkenin birlikte hareket etmesi faydalı ve gerekli hale gelmiştir. Rusya-Ukrayna savaşının uzamasının, Avrupa'nın enerji ihtiyacını Rusya dışı alternatiflerden karşılama arzusunu hiç olmadığı kadar arttırdığı mevcut ortamda, bölgede enerji merkezi haline gelmek isteyen ve oldukça ciddi mali sorunlarla mücadele eden Mısır'ın Doğu Akdeniz gaz yatakları konusunda yaşanan anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin de Türkiye ile iş birliği yapması bölgemizde önemli bir potansiyeli ortaya çıkartabilecektir.

Öte yandan, Mısır'da yatırım yapılması konusunda Türkiye'nin çıkarları ve Mısır'ın beklentileri genel olarak örtüşmektedir. Mısır'ın Türk endüstrisi için genişleme üssü olma konumunun önümüzdeki dönemde de devam etmesi, tekstil başta olmak üzere pek çok sektörde faaliyet gösteren daha fazla firmanın üretimlerinin bir bölümünü Mısır'a kaydırması olası görülmektedir.

Nitekim, meşhur markaları ve savunma sanayi üretimi olan Türkiye'nin AB ile gümrük birliği anlaşmasının bulunmasına karşılık, BRICS+ ve Arap Ligi üyesi olan

Mısır'ın da ABD'nin yanı sıra Afrika ve Avrupa'da benzer anlaşmalara imza atmış olması Türkiye-Mısır iş birliğinin daha da gelişmesine imkân tanımaktadır. Bilhassa enerji, konfeksiyon, tekstil, tıbbi ve kimyevi sanayi, potasyum, gıda, mühendislik ve otomotiv alanlarında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için karşılıklı istek mevcut olup, Mısır tarafı, know-how edinmek açısından da Türk iş çevreleriyle ortaklık yapmayı tercih etmektedir. Yakın gelecekte nihai tüketim malları, lojistik, perakende ve deri sektörüne yönelik yatırımların da öne çıkması için uygun ortam oluşmaktadır.

Mısır'ın, içinde olduğu coğrafyada yaşanan bir dizi gelişmeden ötürü Afrika genelinde artan silahlanma trendine uyum sağlamaya ve yeni askeri yetenekler edinmeye çalıştığı bilinmektedir. Türkiye ve Mısır'ın bölgesel güvenlik meselelerinde ortak çıkarlar etrafında hareket etme eğiliminde olması ise savunma sanayi alanında iş birliği yapma potansiyelini öne çıkartmaktadır. Nitekim Türkiye'nin son yıllarda bu sektörde kaydettiği ilerleme, askeri kapasitesini güçlendirme ve bölgesel istikrarı sağlama noktasında Mısır'a önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu kapsamda Mısır'ın; ilk etapta Türkiye'den S-İHA ve hafif zırhlı araç satın alması veya kendi ülkesinde ortak üretim yapmak istemesi, sahip olduğu ucuz iş gücü ve Afrika pazarına yakınlık olanaklarının da bu iş birliğini cazip hale getirmesi beklenebilecektir.

Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon kaynakları başta olmak üzere; Mısır'a ait sahalarda keşif ve saha geliştirme, rafineriler, petrokimya ve dağıtım projeleri

kapsamındaki enerji iş birlikleri, iki ülke arasındaki bir başka fırsat alanını teşkil etmektedir. Bu alanlarda kurulacak ortaklıklar hem bölgesel dengelere hem de iki ülkenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayabilecektir.

Doğu Akdeniz havzasından kendi doğal gazını çıkarıp bunu dış pazarlara aktararak jeopolitik konumunu güçlendirmesi mukadder olan Türkiye'nin, münhasır yetkilerine yönelik sömürü girişimlerine tepkisiz kalması mümkün değildir. Bu çerçevede, yalnızlaştırma politikalarının etkisini kırmak için Doğu Akdeniz'e kıyısı olan Suriye, Lübnan ve Mısır ile de münhasır ekonomik bölge antlaşmaları yapabilecek seviyede irtibatlar geliştirmenin ve deniz yetki alanlarımızı ivedilikle belirlemenin اهممىيetyi açıktır. Baas rejiminin devrilmesi neticesinde Suriye'de iktidara gelen yeni yönetim ile üzerindeki Hizbullah ve İran baskısı nispeten azalan Lübnan'ın Türkiye'ye yakın duruşunun, bu konuda adım atmaya kolaylaştırması, gelişmelerin bilahare Kahire'nin de sürece eklenmesiyle sonuçlanması için yoğun çaba gösterilmesi gerekmektedir.

Mısır'ın, dünyadaki en önemli tarım ürünleri ithalatçısı ülkelerden birisi olması ziraat alanında geliştirilecek iş birliklerinin Türkiye açısından katma değer yaratmasına olanak tanıyabilecektir. İki ülke arasında gelişen ilişkiler, karşılıklı olarak ziyarette bulunan turist sayılarında artışa yol açtığından turizm sektörü de daha fazla geliştirilebilecek bir diğer sektördür.

Mısır'ın yeni şehirler inşa etme, başta demir yolları olmak üzere ulaşım altyapısını

geliştirme, atık su arıtma ve deniz suyunu tuzdan arındırma tesisleri geliştirmek için planladığı büyük ölçekli altyapı projeleri de Türkiye açısından yatırım yapılabilir alanlar olarak öne çıkmaktadır. Mısır hükümetinin en büyük önceliği, şehirleri uygun ulaşım araçlarıyla birbirine bağlamak ve endüstriyel genişlemeler için yollar ve limanlar yapmaktır. Mısır'ın ülke genelinde 14 yeni akıllı şehir kurma niyeti de bulunmaktadır. Bu kapsamda okulları, hastaneleri, alışveriş merkezlerini ve eğlence tesislerini içeren ek yeni şehirlerin inşa edilmesi planlanmaktadır. Türkiye gibi Mısır'da da ciddi müteahhitlik kapasitesi mevcut olup, iki ülkenin müteahhitlik şirketlerinin Afrika ve Orta Doğu başta olmak üzere üçüncü ülkelerde çeşitli ortaklık modelleriyle büyümeleri söz konusu olabilecektir.

Mısır, içinde bulunduğu ekonomik zorlukların ve Gazze'deki İsrail işgalinin yarattığı sıkışmışlığın içinde hem BRICS+ üyeliği hem de Çin ile yakınlaşmasını ustaca kullanarak yeni finansal ve siyasi kaldıraçlar inşa etmektedir. Bu durum, Türkiye'nin küresel hegemonya çekişmesindeki konumlanmasına göre Kahire-Ankara hattında beklenmedik rekabet ve çıkar çatışmalarına sebebiyet verebileceği gibi yeni iş birliği alanları da açabilir. Bu bağlamda Türkiye'nin, Irak Kalkınma Yolu ve Orta Koridor projelerini, Mısır üzerinden geçen Süveyş Kanalı'na rakip olarak konumlandırmak yerine karşılıklı ortaklıkları geliştirebilecek bağlantılar kurmayı denemesi önem taşıyacaktır. Zira iki ülkenin de destekleyebileceği altyapı, lojistik ve

taşımacılık projelerinde koordineli hareket edilmesi sayesinde sadece bölge için değil, küresel tedarik zincirleri ve ticaret rotaları için de birbirleriyle yedekli çalışacak uygun alternatiflerin yaratılması mümkün olabilecektir. Dolayısıyla Mısır ile genel anlamda iyi ilişkiler geliştirilmesi; enerjide ve küresel ticarete başat ülke olabilmesinin ötesinde, küresel tedarik zincirlerinde etkin bir lojistik merkez konumunu pekiştirmesi bakımından da Türkiye'ye kolaylık sağlayabilecektir.

Sonuç

Hızla artan nüfusu ve tüketici pazarı, avantajlı coğrafi konumu ve büyüyen ekonomisiyle Türkiye için büyük fırsatlar sunan Mısır ile münasebetlerde 2005 yılından itibaren yakalanan ortak çıkar eksensiz ticari iş birliği seviyesi, süreçte yaşanan politik fikir ayrılıklarına rağmen muhafaza edilebilmiştir. Halihazırda Türkiye'nin Afrika'da en fazla ihracat yaptığı ülke Mısır iken, Mısır'ın da dünyada en fazla ihracat yaptığı ülke Türkiye'dir. Yüzyıllar öncesine dayanan kültürel ve sosyal bağlara sahip olan Türkiye ve Mısır'ın birbirleri için taşıdığı jeostratejik önem ile ivmesini hiç yitirmeyen ticari ilişkiler ve son dönemde gelişen siyasi münasebetler, ekonomik iş birliğinin artarak süreceğine işaret etmektedir. Bu kapsamda, Türk iş çevreleri önümüzdeki süreçte Mısır'a yatırım, teknoloji ve sanayi kapasitesi ile ara mal anlamında katkı sunabilecekken, Mısır da yetişmiş insan gücüyle, altyapısıyla ve diğer pazarlara erişimiyle Türkiye'ye destek verebilecektir. Dolayısıyla diplomatik

münasebetlerimizin yüzüncü yıl dönümüne tekabül eden 2025'te siyasi, ticari ve kültürel iş birliğini geliştirmek için uygun zeminin mevcut olduğunu ifade etmekte bir sakınca bulunmamaktadır.

Ancak, dış borç baskısına ve döviz krizine maruz, kırılğan Mısır ekonomisinin son dönemde derin bir çıkmaz içinde olmasının bu ülkeye yapılacak yatırımlarda dikkate alınmasında fayda vardır. Öte yandan, Türkiye ve Mısır'ın yakınlaşan çıkarları ve pozisyonları nedeniyle çok sayıda bölgesel uyuşmazlığın çözümünde birlikte çalışma olasılığı artmış olmakla birlikte, Mısır'ın Doğu Akdeniz'de Yunanistan ve GKRY ile geliştirdiği iş birliği düzeyi, Türkiye ile Afrika Boynuzu ve Kuzey Afrika'da temelde rekabet halinde olması, Etiyopya ile ilişkileri, Kızıldeniz'deki kriz ve Gazze'deki savaş başta olmak üzere diğer bölgesel dinamikler gibi jeopolitik hususların orta ve uzun vadede yaratabileceği risklerin de hesaba katılmasında yarar olacağı değerlendirilmektedir.

#İşimizTicariDiplomasi
#BusinessDiplomacy

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi
Skyland Sky Office No: 4 B Blok Kat: 21-22
Seyrantepe 34475 Sarıyer/İstanbul

 /deikiletisim | www.deik.org.tr